

HAFSLUND KRAFT AS
Postboks 1098
2605 LILLEHAMMER

Vår dato: 20.03.2025

Vår ref.: 202317184-26 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: Karl Kristian Mørch

Bygging av ny dam Orsendvatn i Hol kommune – Godkjenning av detaljplan for miljø og landskap

Vi viser til deres søknad om godkjenning av detaljplan for miljø og landskap for bygging av ny dam Orsendvatn.

Vedtak

NVE godkjenner fremlagte detaljplan for miljø og landskap av 21.2.2024 for bygging av ny dam Orsendvatn i Hol kommune.

Godkjenningen av detaljplan for miljø og landskap gis på følgende vilkår:

- Dere skal orientere oss om dato for oppstart av anleggsarbeidet senest 7 dager før planlagt start. Vi skal også orienteres ved viktige eller kritiske faser i anleggsarbeidet.
- Ved oppstart av arbeidet skal utsatte yttergrenser for arealbruk markeres fysisk i terrenget. Vekstmasser, vegetasjonsmatter og fin naturstein skal flyttes varsomt og lagres med riktig side opp. Konesjonær skal videre gjøre en konkret vurdering av å flytte vekstmasser og naturstein for å istandsette ev. terrengskader ved nærliggende vassdragsanlegg. Vurderingen skal legges frem for NVE for kontroll senest 6 uker etter oppstart.
- Skjæring langs nordsiden av ny dam Orsendvatn må etableres og istandsettes på en måte som ivaretar landskapsverdiene i størst mulig grad. NVE ber om å få ettersendt en plan for kontroll av hvordan arbeidet skal utføres.
- Områder som benyttes til midlertidige rigg og mellomlager skal tilbakeføres etter endt arbeid. Arealene skal ikke benyttes som permanente deponier.
- Mellomlager på 11 000 m² sørøst for bruddtjern er ikke omfattet av denne godkjenningen.
- Det skal utarbeides en plan for istandsetting av bruddtjernet. Planen skal sendes NVE til godkjenning i god tid før arbeidet med istandsettingen starter.
- Planlagt oppgradering av veier og etablering av hjelpeanlegg skal ikke redusere villreinens fremtidige muligheter til å passere.
- Det utarbeides en sluttrapport innen miljø og landskap som sendes NVE innen ett år etter idriftsettelse. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i

samsvar med konsesjon, godkjent detaljplan og forutsetninger/endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen. [Link til mal.](#)

Detaljplan for miljø og landskap må være i samsvar med vilkår og forutsetninger som fremgår av reviderte konsesjonsvilkår for reguleringen av Holsvassdraget. NVE kan kreve ytterligere detaljering for alle deler av tiltaket. Slike planer skal godkjennes av oss før arbeidet settes i gang.

Godkjenningen har hjemmel i reviderte konsesjonsvilkår for reguleringen av Holsvassdraget fastsatt ved kongelig resolusjon av 18.2.2022 post nr. 8.

Tilsyn

NVE vil følge opp anlegget med inspeksjon.

Anlegget er både for planlegging, bygging og senere drift underlagt bestemmelser om internkontroll etter forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (FOR 2011-10-28 nr. 1058 IK-vassdrag). Ved tilsyn på anlegget vil NVE kontrollere at internkontroll etter denne forskrift er etablert.

Vår behandling av søknaden

Dam Orsendvatn ligger i Hol kommune i Hallingdal ca. 43 km nordvest for tettstedet Ål. Eksisterende dam ble iht. forelagt plan bygd i perioden 1947-48. I tillegg til dam Orsendvatn er det to andre dammer som demmer opp Stolsvassmagasinet (HRV 1097,17 moh): dam Stolsvatn og dam Mjåvatn. Vannet i Stolsvassmagasinet utnyttes i Hol 1 kraftverk (220 MW) og nedenforliggende kraftverk. Dam Orsendvatn ligger i et høyfjellsområde med lav og skrinnet vegetasjon. Det er ikke krav til slipp av minstevannføring fra damanlegget i dag.

Ifølge detaljplanen for miljø og landskap (DML) er eksisterende dam i god stand, men pga. for lav sikkerhet mot glidning og velting ved alle lastsituasjoner er det behov for tiltak. Dammen er plassert i konsekvensklasse 4 etter damsikkerhetsforskriften. Vassdragsanlegg som plasseres i konsekvensklasse 4, er de anlegg som ved brudd, svikt eller feilfunksjon vil medføre størst skade på mennesker, miljø og sikkerhet.

Detaljplanen

DML for bygging av ny dam Orsendvatn innebærer arealbruk innenfor tre avgrensede områder; damområde Orsendvatn og utbedring av Orsendvegen, steinbrudd Stolsvatn samt tipp Urunda (se vedlagt oversikt over anleggsområdene).

Hafslund Kraft AS planlegger å erstatte eksisterende platedam med ny steinfyllingsdam med asfaltkjerne på nedstrøms side. Ifølge detaljplanen forskyves lengdeaksen ca. 50 meter vestover i forhold til dagens damsted. Steinfyllingsdammen bygges med kjørbare damkrone og med snuplass i nordre vederlag. Damkrona blir 6,5 meter bred og anlegges med steinvanger og en nedsenket gruset kjørebane. Ytre skråninger skal ifølge DML bestå av plastret blokk. Asfaltbetong skal sannsynligvis kjøres til fra eksternt asfaltverk. Det bygges et lekkasjemålehus i nedstrøms damtå. Ved dammens søndre vederlag skal det bygges et instrumenteringshus. Nevnte bygg kles med bindingsverk i tre i tråd med tegninger i DML.

NY DAM ORSENDVATN. Illustrasjonen viser nye dam Orsendvatn. Dammen bygges med nedsenket kjørebane. Illustrasjonen er hentet fra forelagt DML.

Orsendvegen skal oppgraderes for å tåle tung anleggstransport fra Kleppestølen til damområdet. Det er satt av areal til etablering av møteplasser, mellomlagring av toppmasser og eventuelle terrengtilpasninger.

Valg av lokalitet for steinbrudd er ifølge Hafslund basert på en omfattende kartlegging. Pga. oppsprekingsgraden på lokaliteter nær dammen har man besluttet å gjenåpne det gamle steinbruddet ved dam Stolsvatn. Bruddtjernet må tømmes for vann. Steinbruddet utvides i sørvestlig retning. Det er også satt av areal for mulig utvidelse. Masser kan mellomlagres lokalt i deponiet eller i tre nærliggende områder avsatt i arealbrukskartet.

Tipp Urunda ligger ca. 6 km fra dam Orsendvatn. Konsesjonær har planer om å hente ut filtermateriale (20 000m³) fra tipp Urunda til bruk i den nye dammen. Siden det mangler erosjonssikring har elva Urunda erodert kraftig i tippet over mange år. Konsesjonær sendte NVE en DML for opprydding av tippet i 2022. Vi ble i ettertid bedt om å ikke behandle detaljplanen siden tippmasser skulle benyttes i dam Orsendvatn. Detaljplanen for ny dam Orsendvant beskriver planlagte arbeider. Det er også lagt ved arealbrukskart.

Anleggsområdene berøres også av midlertidige og permanente veier, riggområder og mellomlager. Anleggsområdene er avgrenset med inngrepsgrenser i kart.

I detaljplanen beskriver konsesjonær hvordan arbeidene skal ivareta terrenget og landskapsverdiene i størst mulig grad i anleggsperioden. Planen beskriver også hvordan berørte arealer skal istandsettes.

Arbeidene er planlagt utført i perioden 2025-2028. Riving av eksisterende dam skal gjennomføres som et eget prosjekt og er ikke omfattet av forelagt DML.

TIPP URUNDA. Bildet viser tipp Urunda og masser som har erodert ut i elveleiet. Bildet er hentet fra DML mottatt i 2022.

Høring

Detaljplanen for miljø og landskap er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg er detaljplanen sendt til lokale og regionale myndigheter, interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Høringsfristen ble satt til 15.3.2024. Høringsuttalelsene har vært forelagt konsesjonær for kommentar.

I det følgende oppsummerer vi mottatte høringsuttalelser. Oppsummeringen er laget ved hjelp av kunstig intelligens og kvalitetssikret av NVEs saksbehandler. Uttalelsene er tilgjengelig via offentlig postjournal.

NVE har mottatt følgende uttalelser til detaljplanen:

Statsforvalteren i Oslo og Viken (13.3.2024, dok. 202317184-12)

Statsforvalteren mener at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for at NVE kan vurdere virkningene på naturmangfoldet. Virkningene på fjellhei, erosjonstiltak i Urunda og et eventuelt gjenåpnet massetak må vurderes konkret. Det er store overskuddsmasser fra bygg og anlegg som medfører miljøbelastning. Før gjenåpning av massetak bør det undersøkes om det finnes egnede masser fra annen virksomhet. Tiltaket kan påvirke vannkvaliteten, og føre-var-prinsippet bør vektlegges. Tiltakshaver må være oppmerksom på sitt ansvar etter forurensningsloven.

Buskerud fylkeskommune (18.3.2024, dok. 202317184-16)

Buskerud fylkeskommune støtter nødvendig oppgradering av dammer av sikkerhetshensyn. Fylkeskommunen har merknader knyttet til vannmiljø, samferdsel og arkeologi. For vannmiljøet er det positivt med utbedringer for å gjøre Bruddtjern egnet for fisk og ferskvannsorganismer. Planforslaget påvirker ikke fylkesvegnettet vesentlig. Når det gjelder arkeologi, er det funnet flere automatisk fredete kulturminner, hovedsakelig kullgroper fra middelalderen. Med ett unntak, ligger kulturminnene utenfor områdene som berøres av omsøkte arbeider. Fylkeskommunen har lagt ved en separat tillatelse til inngrep og fjerning av nevnte kulturminne (kullgrop). Fylkeskommunen minner om varslingsplikten ved funn av kulturminner under anleggsarbeid. I uttalelsen er det også lagt ved en e-post fra Norsk Maritim Museum. De har ingen merknader til detaljplanen.

Villreinnemnda for Nordfjella, Fjellheimen og Raudafjell (20.3.2024, dok. 202317184-18)

Villreinnemnda støtter at mest mulig arbeid blir ferdigstilt før reetablering av villrein i sone 1 i Nordfjella. Området er viktig som vinterbeite, men har blitt mindre brukt på grunn av økt aktivitet og utbygging. Nemda understreker viktigheten av at det ikke gjøres tiltak som vanskeliggjør den fremtidige bruken av området til vinterbeite. De anbefaler at nye veier enten tilbakeføres til naturtilstand eller stenges med bom. Bruken av Bruddtjern til uttak av masser og restaurering av tjernet er positivt. Anleggstiden var i utgangspunktet planlagt fra 2024 til 2027, med riving av den gamle dammen i 2028 eller 2029. Nye vurderinger kan bli nødvendige når villreinen er tilbake.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren på Svalbard (DMF) (12.3.2024, dok. 202317184-11)

Det skal tas ut masser fra et gjenåpnet steinbrudd til bruk som byggeråstoff. DMF påpeker viktigheten av at ressursene utnyttes optimalt og at geologiske forundersøkelser gjennomføres for å sikre kvaliteten. Planen bør ifølge DMF redegjøre for ressursgrunnlaget og hvordan finstoff kan utnyttes. Uttak på over 10 000 m³ krever konsesjon fra DMF. Sikringstiltak må beskrives, og etter endt arbeid skal bruddtjernet reetableres.

Halvard Guldbrandsgård (15.3.2024, dok. 202317184-15):

Halvard Guldbrandsgård er grunneier på eiendom 40/10 ved Orsendvatn. Guldbrandsgård mener det er unødvendig å bygge en ny vei til anleggsområdet, da det allerede finnes en vei. Han synes ikke båtutsett for fiskere rettferdiggjør et så stort inngrep. Fiskerne som leier hans fiskerett kan tilpasse seg anleggsarbeidet i den perioden det pågår. Han har tidligere påtalt den utbredte bruken av hans eiendom til båtutsett og ønsker ikke ytterligere adkomst via hans eiendom. Han ser frem til en avtale for å diskutere dette og andre forhold som angår hans eiendom.

Hafslund Kraft AS kommenterer uttalelsene (28.5.2024, dok. 202317184-20) på følgende måte:

«Statsforvalteren i Oslo og Viken:

Statsforvalteren har etter det vi kan se korte kommenterer til arealbruk på østsiden av Stolsvegen, tiltakene knyttet til erosjonssikring av Tipp Urunda og gjenåpning av massetak i bruddtjernet ved Stolsvatn.

Hafslund Kraft (Tidligere Hafslund Eco Vannkraft) er enig i at arealet på østsiden av Stolsvegen, karakterisert som kalkfattig og intermediær fjellhei, og som er vurdert å ha en høy lokalitetskvalitet ikke bør berøres i prosjektet. Det er vurdert at arealene som tidligere er berørt under Stolsvatnprosjektet bør ha tilstrekkelig størrelse til å dekke prosjektets behov.

Hafslund Kraft (HK) vurderer at erosjonssikring av tipp Urunda er et tiltak som klart vil bedre tilstanden ved tippen og som vil hindre fremtidig erosjon i området. Eventuell avrenning fra tippen under anleggsarbeidene vil håndteres iht til intern Miljøoppfølgingsplan for prosjektgjennomføring. Erosjonssikringen vurderes å ha en positiv innvirkning på det lokale miljøet klart større enn de potensielle ulempene erosjonssikringen vil medføre.

Vedrørende gjenåpning av eksisterende bruddtjern ved Stolsvatn vurderer HK at hensynet til etablert fiskebestand i bruddtjern bør tillegges ekstra prioritet og fokus. HK har derfor til hensikt å utarbeide en spesifikk plan til hvordan håndtere fisk under tømning av brudd, men også utarbeide en plan på hvordan fiskebestanden kan reetableres etter at prosjektet er avsluttet.

Vedrørende forurensning fra brudd-drift og påvirkning på lokal vannkvalitet så har HK gode rutiner for etablering av sedimenteringscontainer og oppfølging i byggetid. Pumping av driftsvann fra bruddet er en del av Intern Miljøoppfølgingsplan i prosjektet. Meldeplikten iht forurensningsforskriften skal HK selvfølgelig overholde.

Buskerud Fylkeskommune:

Det virker ikke nødvendig å kommentere på innholdet.

Statens Vegvesen:

SVV har blandet sammen flere planer og har kommentert på feil DML. SVV har kommentert på DML for etablering av minstevannføring ved Hagafoss, Holsfjorden. Orsendvatn ligger langt unna vegnettet SVV har ansvar for.

Villreinnemda:

Det virker ikke nødvendig å kommentere på innholdet annet enn at vi er enige i at fremtidig anleggsarbeid i området, for eks knyttet til riving av damanleggene vil bli håndtert gjennom en egne søknader og separat DML etter at bygging av ny dam Orsendvatn er slutført.

Halvard Guldbrandsgård:

Grunneier Halvard Guldbrandsgård er opptatt av at vegadkomsten fra Orsendvegen og ned til Orsendvatn skal være slik den er i dag for ikke å lette adkomst til området. Hafslund Kraft, (HK) registrerer at det er en privatrettslig tvist knyttet til bruk av arealer nede ved dagens damanlegg/strandsone. HK ønsker ikke å ta part i denne privatrettslige tvisten, men kan opplyse til NVE at HK har veirett/grunneiendomsrett til vei ned til damanlegget i dag. HK er i forbindelse med prosjektgjennomføring nødt til å oppgradere vegnettet i området for å gjennomføre dambygging, drifte damanlegget og til gjennomføring av riving av gammel dam.

Samtidig er HK avhengig av å inngå avtale med grunneier Guldbrandsgård om grunnavståelse til ny dam og riggarealer under bygging av ny dam. HK håper å få til avtale med grunneier der ny adkomst kan erstatte dagens veiadkomst og der grunneier Guldbrandsgård blir hørt i forbindelse med utforming av området etter at anleggsarbeidene er ferdige.

Dirmin

Egen søknad om driftskonsesjon er sendt til Dirmin 1. mars 2024. HK regner med at en driftskonsesjon som svarer ut de kommentarer Dirmin måtte ha til DML for Orsendavtn skal være på plass i godt til før prosjektoppstart.»

NVEs vurdering

NVE mener detaljplanen for miljø og landskap i utgangspunktet er en god plan. Detaljplanen er gjennomarbeidet med gode beskrivelser, illustrasjoner og kart som viser planlagte arbeider. På noen områder vurderer vi planen til å være i overkant overordnet i beskrivelsen av tiltakene. Vi ser derfor behov for å sette enkelte vilkår om ytterligere informasjon. Vi ser også behov for enkelte justeringer.

I vurderingen av forelagt detaljplan legger NVE vekt på at Hafslund Kraft har erfaring med prosjekter med tilsvarende utfordringer og i tilsvarende terreng. Konsesjonær har gjennomført flere lignende prosjekter der NVE vurderer nivået på utførelse som høyt. Hafslund Kraft ble bl.a. tildelt NNCOLDs hederspris i 2010 for fremragende byggekunst i

vassdrag og for god landskapsutførelse i forbindelse med bygging av ny dam Stolsvatn. NVE forutsetter at konsesjonær opprettholder nivået på utførelse i dette prosjektet.

Høringsuttalelsene har vært forelagt konsesjonær for kommentar. Konsesjonær har imøtekommet flere av uttalelsene og de blir derfor ikke kommentert i detalj i dette vedtaket. I det følgende kommenterer og vurderer vi høringsinnspillene i geografisk og tematisk rekkefølge.

Ny dam Orsendvatn og utbedring av Orsendvegen

Arbeidene med bygging av ny dam Orsendvatn er den delen av prosjektet som gir de største terrenginngrepene. Den nye dammen blir synlig i et stort landskapsrom. Med unntak av adkomstveien har ingen av høringsuttalelsene kommentert hensynet til landskapet spesifikt. NVE mener det er behov for mer informasjon knyttet til enkelte deler av prosjektet.

Halvard GuldbRANDsgård uttaler at det ikke er nødvendig å bygge ny vei fra Orsendvegen til Orsendvatn. Eksisterende vei kan ifølge GuldbRANDsgård benyttes. Hafslund Kraft kommenterer at de ønsker å få til avtale med grunneier. Prosjektleder for Hafslund Kraft ga beskjed på telefon 13.3.2025 at det er inngått avtale med grunneier. NVE forstår det slik at eksisterende adkomstvei skal forsterkes og benyttes i anleggsperioden. NVE legger til grunn at veien tilpasses og istandsettes på en god måte når arbeidene avsluttes. Vi har ingen ytterligere merknader.

Bygging av ny dam Orsendvatn vil gi store inngrep i naturtypen kalkfattig- og intermediær fjellhei. Naturtypen har rødlistestatus som nær truet. Ifølge rapporten «*Vurdering av terrestrisk naturmangfold*», som er vedlagt DML, så scorer naturtypen moderat på lokasjonskvalitet. Naturtypen utgjør 284 dekar og verdien vurderes som middels. Den registrerte naturtypen blir etter NVEs vurdering sterkt berørt av prosjektet. Vi vurderer de direkte inngrepene som følge av prosjektet som helt nødvendige for å bygge anlegget på en forsvarlig måte. Vi mener konsekvensene av prosjektet på naturmiljøet kan reduseres ved å gjøre to relativt enkle grep.

For det første viser arealbrukskartet en relativt romslig arealbruk rundt dam Orsendvatn. I kartet står det bl.a. følgende: «*Endelig plassering av midlertidige anleggsveger vurderes av entreprenør. Det er ønskelig å i størst mulig grad unngå kjøring i terrenget nedstrøms dam, og midlertidige veger skal fortrinnsvis legges inn mot damtå.*» For å unngå unødige skader på den registrerte naturtypen og på myr, mener NVE at konsesjonær skal markere yttergrensene av nødvendig arealbruk i terreng. Vi forventer bl.a. at ytterkant av veien som følger damtåa markeres fysisk. Det skyldes at terrenget i nedkant av veien er lett tilgjengelig for anleggsmaskiner og utstyr. Dersom det er behov for å endre avgrensingen pga. nødvendige terrenginngrep, forventer vi at konsesjonær vurderer behovet i samråd med entreprenør. NVE vil fremheve at tilsvarende tiltak ble utført stort hell ved bygging av ny dam Mjåvatn og dam Rødungen nord.

For det andre ser vi at etablering av dammen gir et stort overskudd av vekstmasser og sannsynligvis noe naturstein. NVE mener konsesjonær skal benytte dette overskuddet til å utbedre terrengskader ved nærliggende vassdragsanlegg. Ved å flytte intakte

vegetasjonsmatter og fin naturstein på en varsom måte, og plante disse raskt på egne steder, vil den samlede belastningen av vassdragsanleggende kunne reduseres. For å sikre at tiltaket fungerer etter hensikten, mener NVE at konsesjonær må engasjere naturfaglig kompetanse i arbeidet. Vi mener videre at det er naturlig at konsesjonær vurderer behovet for å flytte vegetasjonsmatter og naturstein til følgende vassdragsanlegg: dam Rødungen nord, dam Mjåvatn, dam Stolsvatn og tipp Urunda. Vi forventer også at vegetasjonsmasser og naturstein blir mellomlagret på hensiktsmessig måte ved dam Orsendvatn og benyttet til istandsetting. På bakgrunn av dette setter NVE vilkår.

DAM ORSENDVATN. Terrenget i nedkant av dam Orsendvatn er lett tilgjengelig. Tydelig arealavgrensning er derfor særlig viktig i anleggsperioden. Bildet er tatt under NVEs befaring i 2023.

I vedlegg til DML er det gode skisser som viser hvordan steinfyllingsdammen blir liggende i terrenget. Forutsatt at dammen får en god utførelse, vurderer NVE at det nye anlegget ikke vil svekke opplevelsen av området i vesentlig grad. I nordenden vil imidlertid den nye dammen gi markante skjæringer. NVE mener konsesjonær må ha et særlig fokus på hvordan skjæringene skal etableres slik at terrenget kan istandsettes på best mulig måte. NVE ber derfor om en plan som beskriver hvordan arbeidet utføres for å sikre at terrenget kan arronderes og revegeteres på best mulig måte. NVE setter derfor vilkår.

SKJÆRINGER. Bygging av ny dam Orsendvatn gir store og markante skjæringer i nordenden. NVE mener konsesjonær må sikre at skjæringene etableres og istandsettes på best mulig måte. Illustrasjonen er hentet fra forelagt DML.

I arealbrukskartet for ny dam Orsendvatn er det markert behov for etablering av tre ulike mellomlager på hhv. 11500 m², 30000 m² og 22000 m². Altså totalt 61,5 dekar eller ca. 8 fotballbaner. På side 13 i DML står det følgende:

«For å redusere behovet for transport er det ønskelig å deponere noe av gravemassene fra dammen på berørte områder. Hvis massene fordeles utover i inntil en meter tykke lag, tilpasset omkringliggende terreng, vil en kunne legge igjen omtrent halvparten av gravemassene (ca. 40 000 fm³) fra dammen på arealene avsatt til rigg og mellomlager. Dette vil spare vesentlige mengder CO₂-utslipp fra transport, samt redusere prosjektkostnadene. Resterende masser kjøres til arrondering og fylling i brudd og evt. tipp.»

NVE oppfatter denne teksten som at det skal etableres varige deponier i arealene avsatt til rigg og mellomlager. NVE mener forelagt DML er mangelfull utredet når det gjelder etablering av disse deponiene. Dersom det er aktuelt å deponere masser i nevnte områder, mener NVE at Hafslund Kraft må legge frem en plan der tiltaket og virkningene vurderes. Plan om varig deponering av masser på rigg og mellomlager er ikke omfattet av dette vedtaket. Vi setter derfor vilkår.

Steinbrudd Stolsvatn

Statsforvalteren ber konsesjonær undersøke om det finnes egnede masser i tilknytning til annen bygg- og anleggsvirksomhet i regionen før man ev. gjenåpner massetak i bruddtjernet ved dam Stolsvatn. Hafslund Kraft har ikke kommentert denne delen av uttalelsen. Ifølge DML har konsesjonær imidlertid gjennomført en omfattende kartlegging for å finne egnet lokalitet for steinbrudd. Vurdering av steinkvalitet er nærmere beskrevet i teknisk plan for prosjektet. Etter NVEs oppfatning er det ikke realistisk å hente tilstrekkelig stein av riktig kvalitet fra andre deler av regionen til å bygge dammen. NVE har derfor ikke bedt om tilleggsutredninger.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har merknader knyttet til steinbruddet og forholdet til mineralloven. DMF etterlyser bl.a. dokumentasjon av steinkvalitet. NVE gjør oppmerksom på at vurderinger knyttet til steinkvalitet er omfattet av teknisk plan for tiltaket. Videre har konsesjonær søkt om konsesjon fra DMF for uttak av masser. NVE forutsetter at konsesjonæren har alle nødvendige tillatelser etter annet lovverk før arbeidene starter opp.

BRUDDTJERN. Bildet viser steinbruddet som ble etablert ved bygging av dam Stolsvatn. Bruddtjernet skal utvides ved bygging av nye dam Orsendvatn. Bildet er tatt under NVEs befarings i 2023.

NVE mener det er positivt at Hafslund Kraft skal hente stein fra det eksisterende bruddtjernet til bygging av ny dam Orsendvatn. I arealbrukskartet er det vist hvordan bruddtjernet skal utvides. Det er videre lagt til et areal for potensiell videreutvidelse ved behov. Tilsvarende løsning ble godkjent for bruddtjernet ved dam Strandavatn. NVE mener konsesjonær har de beste forutsetninger til å lykkes med utvidelse og istandsetting av bruddtjernet. Ifølge DML har Hafslund Kraft engasjert en landskapsarkitekt som skal detaljprosjekttere hvordan bruddtjernet skal istandsettes. Arbeidet er ikke ferdigstilt. Vi mener det er hensiktsmessig at planen sendes til NVE for godkjenning i god tid før arbeidet med istandsetting starter. Vi setter derfor vilkår.

Naturtypen «*kalkfattig- og intermediær fjellhei*» er kartlagt på begge sider av Stolsvassvegen ved utarbeidelse av rapporten «*Vurdering av terrestrisk naturmangfold*». Naturtypen har rødlistestatus som nær truet. Ifølge rapporten strekker naturtypen seg fra sør og opp på begge sider av det anlagte bruddtjernet. Lokaliteten er på 89 dekar og scorer moderat på lokalitetskvalitet. I rapporten gis området middels verdi. På østsiden av Stolsvassvegen har naturtypen en utstrekning på 17,5 dekar. Lokaliteten består av både kalkfattig fjell-lavhei og kalkfattig fjell-lynghei, og den vurderes til å score høyt på lokalitetskvalitet. Verdien av området vurderes som stor.

NVE registrerer at naturtypen som er registrert ved bruddtjernet blir sterkt påvirket av prosjektet. Samtidig er verdien av området vurdert som middels. Etter vår vurdering tilsier resultatet av kartleggingen at man kan akseptere inngrepene i naturtypen rundt bruddtjernet. Fysisk avgrensning av inngrepsgrensene er tiltak som kan redusere unødige skader i naturtypen. På østsiden av Stolsvassvegen er det markert et behov for et mellomlager på 11000 m². Det er angitt at arealet bare tas i bruk ved behov. Statsforvalteren uttaler at virkningene på denne konkrete naturtypen bør vurderes konkret i saken. Etter NVEs vurdering ligger mellomlageret tett på den registrerte naturtypen av stor verdi. Videre har konsesjonær mulighet til å mellomlagre masser både i bruddtjernet og i to andre definerte mellomlager nordøst for bruddtjernet. NVE oppfatter konsesjonærens kommentar på uttalelsene slik at naturtypen ikke bør berøres av prosjektet. På bakgrunn av dette mener NVE at mellomlageret på 11000 m², som ligger sørøst for bruddtjernet, ikke skal inngå i godkjenningen av forelagt DML. NVE setter derfor vilkår.

Statsforvalteren uttaler at tiltaket vil kunne påvirke vannkvalitet. De minner derfor om ansvaret konsesjonæren har etter forurensingsloven §§ 7 og 8. Konsesjonær skriver i deres kommentar at de har gode rutiner for etablering av sedimenteringscontainere og oppfølging av byggetid. Videre skriver konsesjonær at de skal overholde meldeplikten etter forurensningsloven. NVE gjør oppmerksom på at vi ikke har myndighet til å sette vilkår etter forurensingsloven. Det må søkes tillatelse etter forurensingsloven dersom det anses som nødvendig.

Tipp Urunda

Hafslund Kraft sendte NVE en separat DML for opprydding av tipp Urunda i juli 2022. Planen hadde gode beskrivelser og illustrasjoner av planlagt arbeid. I e-post av 24.1.2023 ble NVE bedt om å stille søknaden i bero. Hafslund Kraft mente det var hensiktsmessig og

samordne behandlingen av planlagt opprydding av tipp Urunda og bygging av ny dam Orsendvatn. NVE hadde ingen merknader og la saken i bero.

I forelagt DML er planene for opprydding av tipp Urunda beskrevet i kortere ordlag sammenlignet med DML fra 2022. Det er også færre illustrasjoner. Området som skal ryddes i elva Urunda er imidlertid utvidet. Iht. planen skal det hentes ut ca. 20 000 m³ filtermasse som skal benyttes i dam Orsendvatn. Deler av tippet skal lukkes for fremtidig uttak, mens resterende tipp skal være åpen for fremtidig uttak. Det oppgis at det er begrenset med istandsettingsmasser i prosjektet. NVE viser til tidligere vurderinger i dette vedtaket. Vi forutsetter at konsesjonær vurderer om vekstmasser fra berørt areal ved dam Orsendvatn kan benyttes ved istandsetting av tipp Urunda. Vi forutsetter videre at fremtidig uttak er omfattet av en uttaksplan som er godkjent av NVE.

NVE mener det er positivt at konsesjonær fremmer planer for å istandsette tipp Urunda. Elva Urunda er sterkt påvirket av erosjonsskader i tippet. Etter NVEs vurdering har tippet store konsekvenser for landskap og miljø lokalt i området. Adkomstveien til tippet skal ifølge DML oppgraderes. Den forholdsvis beskjedne adkomstveien demper opplevelsen av inngrepet i noen grad. Langs adkomstveien er det avsatt et areal på 3800 m² til mellomlager som «*tas i bruk ved behov*». Etablering av mellomlageret vil etter NVEs vurdering forsterke de negative konsekvensene av tipp Urunda. NVE vil ikke ta mellomlageret ut av godkjenningen, men vi støtter og oppfordrer konsesjonær til å kun ta i bruk arealet ved behov.

Statsforvalteren ber om at virkningene av erosjonstiltakene på naturen vurderes. Hafslund Kraft skriver i deres kommentar at erosjonssikringen vil bedre tilstanden ved tippet og hindre fremtidig erosjon. Videre skal ev. avrenning fra tippet håndteres iht. miljøoppfølgingsplan. NVE støtter konsesjonærens vurdering.

Villrein

Det er ikke villrein i området siden stammen ble skutt ut i 2017/18 pga. skrantesyke. Ifølge DML er det ennå ikke besluttet når villrein skal reintroduseres. Anleggsarbeidene kan dermed gjennomføres uten at de forstyrrer villrein. De aktuelle anleggsområdene er, ifølge uttalelsen fra Villreinnemnda, først og fremst vinterbeiteområde. Nemnda understreker viktigheten av at det ikke gjøres tiltak som vanskeliggjør den fremtidige bruken av området til vinterbeite. Det anbefales bl.a. at nye veier blir tilbakeført etter anleggsperioden eller at de stenges med bom. Nemnda skriver videre at det er sannsynlig at villreinen reintroduseres i den skisserte anleggsperioden eller når eksisterende dam skal rives. I en slik situasjon kan det bli behov for nye vurderinger av anleggsarbeidet. Konsesjonær påpeker at riving av damanlegg behandles som en separat DML senere.

NVE støtter uttalelsen fra Villreinnemnda og forutsetter at det ikke gjøres tiltak som vanskeliggjør villreinenes fremtidige bruk av området. I denne sammenheng ber vi konsesjonær ha et særlig fokus på planlagt utbedring av Orsendvegen. NVE legger til grunn at status for vegstrekningen dokumenteres godt før arbeidene starter. Videre forutsetter NVE at arbeidene ikke fører til større skjæringer eller utfyllinger som kan hindre villreinen i å passere i fremtiden. NVE vil fokusere på temaet ved kommende inspeksjoner. NVE setter derfor vilkår.

Kulturminner

I høringsuttalelsen fra fylkeskommunen vises det til registreringsrapporten for de arkeologiske arbeidene. Det er påvist flere automatisk fredete kulturminner i området, men flertallet blir ikke påvirket av planlagte arbeider. En kullgrop som er registrert ved adkomsten til tipp Urunda er i konflikt med arbeidene. Fylkeskommunen har, etter søknad, gitt dispensasjon til inngrep i kullgropen (ID 314664). Fylkeskommunen minner om varslingsplikten etter kulturminneloven. NVE viser også til hensynet til kulturminner etter konsesjonsvilkårene post 7 og 10.

Vurdering av flom og skredfare

Forholdet til flom- og skredfare er beskrevet i DML. Konsesjonær skriver at den nye dammen skal bygges tørt bak eksisterende dam. I en ev. flomsituasjon vil flomvannet renne over flomløpet i dam Stolsvatn. Faren for flom ved gjennomføring av anleggsarbeidene vurderes derfor som svært liten. Videre skriver konsesjonær at terrenget rundt Stolsvassmagasinet er slakt og at berørte arealer ikke ligger innenfor aktsomhetsområde for skred.

NVEs kartapplikasjon viser at de tre anleggsområdene ligger innenfor aktsomhetsområder for flom. Noen mindre områder innenfor tipp Urunda ligger også innenfor aktsomhetsområde for snøskred. NVE forventer at konsesjonær gjør nødvendige vurderinger for å forebygge og unngå ev. skader som føle av flom og skred. Vi har ingen ytterligere merknader til vurderingene i detaljplanen.

Begrunnelse for særskilte vilkår

NVE ser det som hensiktsmessig å be om en sluttrapport som oppsummerer arbeidet som er utført. Vi ber også om bilder som viser berørt areal og dokumentasjon på at anlegget er bygd i samsvar med godkjente planer. NVE setter derfor vilkår.

Vurderinger etter naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fattet beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante bestemmelser.

Statsforvalteren skriver følgende i deres uttalelse: «*Det naturfaglige kunnskapsgrunnlaget det refereres til i saken fremstår som tilstrekkelig til at NVE kan gjøre en forsvarlig vurdering av virkningene på naturmangfold. Det er gjort supplerende naturtypekartlegging for prosjektet*». Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i innsendt plan, høringsuttalelser og NVEs egne erfaringer. NVE har også søkt i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 6.3.2025. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak. NVE mener derfor det er tilstrekkelig grunnlag for å vurdere tiltaket og de virkninger det har på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at kravet til kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 8 er oppfylt.

Planlagte arbeider vil foregå innenfor Nordfjella villreinområde. Norge har en internasjonal forpliktelse til å ta vare på villrein. Arten er kategorisert som nær truet i nasjonal rødliste av 2021. Ved ny dam Orsendvatn og ved Stolsvassvegen er naturtypen *kalkfattig- og intermediær fjellhei* (kategorisert som nær truet) registrert. Hensynet til villrein og kalkfattig og intermediær fjellhei er drøftet lenger opp i dette vedtaket. Planene vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt at arbeidet utføres iht. forelagt DML og vilkår og føringer i dette vedtaket.

NVE har også sett på virkningen fra tiltaket i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Ny dam Orsendvatn bygges tett på eksisterende dam. Anleggsarbeidene skal pågå innenfor tydelig avgrensede områder. I utsatte områder forutsetter NVE at det benyttes fysisk merking for å avgrense arealbruken. NVE mener hensynet til den fremtidige villreinbestanden kan ivaretas ved å forutsette at det ikke etableres nye potensielle barrierer. Av hensyn til samlet belastning for landskapet mener NVE det er positivt at konsesjonær benytter eksisterende bruddtjern som kilde til stein. Berørte arealer skal istandsettes med samme nivå på utførelse som i dag. Planlagte arbeider med uttak, opprydding og istandsetting av tipp Urunda har etter NVEs vurdering positive virkninger for samlet belastning. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er blitt vurdert i henhold til naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke så stor at den blir avgjørende for vurderingen.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet. Førre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 får dermed ikke anvendelse.

Etter § 11 og § 12 skal tiltakshaveren dekke kostnadene og benytte miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Planen konkretiserer de tiltakene som skal gjøres for å hindre og begrense skader på naturmangfoldet gjennom god avgrensning av anleggsområdet, skånsom fjerning og mellomlagring av vekstmasser og naturstein, etablering av naturlig overganger til tilgrensende terreng og ved god istandsetting av de berørte områdene. Kostnadene for dette dekkes av Hafslund Kraft AS.

Forhold som dere må avklare før arbeidet kan starte

Plan- og bygningsloven

Dere må avklare med kommunen om tiltaket må ha dispensasjon fra gjeldende arealplan. Dette fordi det må være i samsvar med kommuneplanen sin arealdel og gjeldende reguleringsplaner. Dette gjelder selv om tiltaket har fått konsesjon, og dermed er unntatt fra byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven, jf. forskrift om byggesak (FOR 2010-03-26-488 - byggesaksforskriften) § 4-3 første ledd.

Dere må og sørge for at tiltaket blir gjennomført i samsvar med plan- og bygningsloven og tilhørende forskrifter. Dette gjelder særlig reglene i plan- og bygningsloven om tekniske krav (§ 29-5), og krav til produkt til byggverk (§ 29-7) med tilhørende deler av byggeteknisk forskrift. Disse gjelder så langt de passer for tiltaket.

Damsikkerhetsforskriften

Vedtaket omfatter ikke plan for sikkerhet av vassdragsanlegg i konsekvensklasse 1 og høyere etter damsikkerhetsforskriften som også skal være godkjent før anleggsstart.

Naturforekomster, landskapsområder og kulturminner

Vi minner om post 7 om konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift og post 10 om kulturminner som konsesjonæren må følge opp i forkant av og under anleggsperioden.

Privatrettslige rettigheter

Vi gjør oppmerksom på at konsesjonæren må sørge for å skaffe seg nødvendige privatrettslige rettigheter for utbygging og drift av anlegget.

Nødvendige tillatelser etter annet lovverk

Før anleggsarbeidet starter må konsesjonæren innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk.

Det skal sendes inn dokumentasjon til Hol kommune når anlegget er ferdig bygd

Når anlegget er ferdig bygd, skal dere sende kartdata i egnet format med alle fysiske anlegg til Hol kommune, slik at kartdata kan gjøres tilgjengelige på en enkel måte, jf. byggesaksforskriften § 4-3 fjerde ledd.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Kristian Markegård
direktør

Mari Hegg Gundersen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

HAFSLUND KRAFT AS

Kopimottakerliste:

Halvard Guldbrandsgård

TBD - Seksjon for damsikkerhet - Edvard Hjortland Listøl

STATENS VEGVESEN

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

HOL KOMMUNE

Villreinnemnda for Nordfjella, Fjellheimen og Raudafjell
STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS
HAFSLUND KRAFT AS - Karl Kristian Mørch
Buskerud fylkeskommune

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.

Vedlegg: Oversikt over anleggsområder og tilhørende arealbruk hentet fra forelagt DML.

